

DRUGI DOGODKI OB SVETOVNEM DNEVU FILOZOFIJE 2019 PO SLOVENIJI

Kranj

Letošnji svetovni dan filozofije bomo v četrtek, 21. novembra 2019, v Mestni knjižnici Kranj obeležili s priložnostno razstavo in dvema dogodkoma.

Predavanje »Čemu filozofija danes«,

Marko Ogris

ob 17. uri (dvorana);

delavnica za otroke »Kaj je ideja?«

ob 17. uri (pravilnična soba).

Povzetek predavanja:

Zakaj filozofija, tudi v naši dobi, ostaja privilegirana kraj srečevanja človeka s samim seboj, obenem pa uporabna veda za razumevanje časa, v katerem živimo? Kako so različni misleci od antike do danes opredelili temeljna vprašanja, ki so, čeprav jih imamo za filozofska, po svoji naravi vendarle splošno človeška? Kako se v digitalni dobi lotiti branja filozofskih besedil?

Gorazd Brne

Otroci in mladi v knjigi z naslovom *Kakšno Slovenijo si želim?*, ki je izšla pri Društvu Jasa, s svojimi besednimi in likovnimi prispevki v glavnem naslavlajo dva problema oziroma izziva, s katerima se sooča naša družba in praktično ves svet, saj gre v osnovi za globalna izziva sodobnega sveta.

Prvi izziv, pred katerim stoji naša družba, je družbena neenakost, vse večji razkorak med bogatimi in revnimi. Izziv, pred katerim se je znašel tudi svet kot celota, tj. razkorak v dostopnosti do dobrin med t. i. bogatim Severom in revnim Jugom. Skratka, gre za porušeno družbeno ravnovesje tako na ravni posamezne družbe – najsi bo to znotraj družb bogatega Severa ali revnega Juga – kot na globalni ravni.

Drugi problem, ki ga otroci in mladi izpostavijo, je nebrzdano poseganje v naravo, s katerim smo se znašli v situaciji ekološke krize, tj. porušenega ravnovesja med družbo in naravo. Posledice te krize se kažejo na vsakem koraku, pa naj gre za podnebne spremembe, kopičenje smeti, zmanjševanje biotske raznovrstnosti ipd., kar je morda najbolj v nebo vpijoč, še zdaleč pa ne edini rezultat človekovega izkoriščanja narave.

Smiljana Gartner

To, da nam lahko migrant odvzame življenje, razumemo, tega, da nam lahko življenje in življenje odvezajo najnovejši tehnološki dosežki z umetno inteligenco na čelu, pa ne. Posledično je ves naš strah in neugodje, kateremu smo priča, usmerjeno proti prvemu, znanemu nepovabljenemu gostu, in ne proti drugemu, neznanemu povabljenemu gostu. Zato letošnjega vodila prireditve ob Svetovnem dnevu filozofije »Prevrednotimo vrednote« ni potrebno razumeti kot boja med vrednotami generacij, tudi ne kot boja med vrednotami religij, narodnosti, ras. Potrebno ga je razumeti kot boj za človeka, človeško družbo, človeštvo. Ena izmed rešitev je prvič, razumevanje in zavedanje intrinzične vrednosti človeka za človeka in drugič, ponovna postavitev zdravega razuma kot vodila. Zdravega razuma, racionalnosti, ki ne pomeni odsotnosti etičkih značilnosti, prav nasprotno, pomeni vključitev etičkih elementov, pomeni samoomejevanje posameznika in družbe, pomeni (samo)omejevanje pretiranega individualizma na eni strani in pretirano sledenje »enakomislečim« na drugi strani. Pomeni razumevanje, da je občutek upravičenega neugodja pot, da pridemo do želenega cilja, ki mora biti človeštvo s človečnostjo.

Brez dobrih zakonov ni pravice

Slovenija. Majhna država na jugu Evrope. Polna bogastev in naravnih lepot. Tako raznolika na tako majhnem območju. Prijazni ljudje in dobra družba. Kaj si sploh lahko še želimo? Marsikaj. Še zdaleč ni vse tako rožnato, kakor morda izgleda na prvi pogled. Da bi Slovenija bila idealna država, v kateri bi lepo živeli tako mladi kot starejši, je potrebnega še veliko dela, truda in vztrajnosti. Velikokrat začnemo s spremembami, ko pa vidimo, kaj vse je potrebno, da se nekaj uresniči, hitro idejo opustimo in vse ostane tako, kot je bilo na začetku. Pripravljeni moramo biti sodelovati in si med seboj pomagati. Nihče si ne sme prilastiti več, kot potrebuje, saj tako ostalim onemogoča zagotavljanje osnovnih potreb za dostojno življenje. Pri tem nas ovirajo zakoni, ki so pogosto krivični, nedomišljeni in zavirajo posameznika pri napredovanju in razvoju. Tudi mediji radi diskriminirajo, saj zavajajo ljudi, da ti sledijo ponujenim stereotipom. Vsi moramo imeti enake pogoje in enake pravice. Država mora to zagotoviti s pomočjo zakonov, ki so pravični in dajejo ustrezen okvir za reševanje aktualnih problemov. Da bi rešili probleme, moramo k skupni blaginji prispevati vsi. Čisto vsi. Le tako bomo lahko svet obrnili na bolje.

Nuša Valenčič, *Gimnazija Ilirska Bistrica*

Ljubljana

Filozofski maraton

na Oddelku za filozofije, FF.

18. do 22. november

Študentsko filozofsko društvo že vrsto let prireja tradicionalni »Filozofski maraton«, teden trajajočo serijo celodnevni predavanj, ki spremlja Unescov svetovni dan filozofije. Maraton poteka kot nepretrgana tedenska serija predavanj in se odvija v prostorih Filozofske fakultete. V letu 2019 se bo odvijal med 18. in 22. novembrom. Letošnja tema je »Telo in filozofija«. Filozofska misel tekom svoje zgodovine sicer često zadane ob telo, se vanj zatika in spotika, vendar pa si redko kdaj vzame čas, da ga premeri od glave do pete oz. se mu popolnoma posveti.

Več o prireditvah na spletni strani, posvečeni Dnevu filozofije: <http://www.danfilozofije.net>

Tematiziranje vzrokov in posledic omenjenih izzivov se navezuje tudi na temo letošnjega dne filozofije – prevrednotenje vrednot.

Če govorimo o prevrednotenju, nekdo čuti potrebo po spremembi vrednot. Tiste, ki jih živimo, po njegovem niso ustrezne. Najprej je tu vprašanje, kdo je ta, ki čuti to potrebo, in drugič, kdo je poklican za nosilca spremembe. Neka prevratniška, avantgardna, morda odklonska skupina? Jaz kot posameznik, mi vsi kot družba?

Se pa tu poraja še bolj temeljno vprašanje, in sicer, ali gre za potrebo po spremembi vrednot ali morda po spremembi ravnanja – morda že imamo ustrezne vrednote, jih pa ne udeležajmo. In potemtakem, ali so vrednote, ki jih ne spoštujemo in jih ne živimo, še naše vrednote?

In če odgovorim na eno izmed gornjih vprašanj, so mladi tisti, ki čutijo potrebo po spremembi, po prevrednotenju oziroma po spremembi ravnanja. Menim, da je potrebno mladim prisluhniti, saj so ravno mladi tisti, katerim prvenstveno bi moralo biti prevrednotenje namenjeno, ravno mladih se dotika ta sprememba. Ker če že, so ravno oni ta sprememba.

Niki Sikonjanc
Osnovna šola Poljskega bataliona Opatovca

**Preženite krivico!
Povabite moralo in pravico,
da nekaj mladih bo ostalo,
sicer bo tudi vas pobralo ...**

ZOPERSTAVITI SE VSILJIVEMU ALTRUIZMU

Čeprav se ljudje zelo razlikujemo med seboj in stremimo k temu, da bi bil vsak posameznik edinstven, si vsi želimo biti srečni in živeti dobro, dostojanstveno življenje. Za doseganje ciljev in osebne izpopolnitve se moramo potruditi, saj zaživimo lepše po dolgih letih garanja. Poleg truda, vestnosti in delavnosti pa moramo znati svoje dosežke tudi proslaviti in v življenju uživati. Podrejeni, nadrejeni ali samostojni, vsak bi moral v mladosti delati za svoje dobro in izkoristiti vse svoje sposobnosti, da bi dosegel varno in človeka vredno starost. Da pa se lahko stoodstotno posvetimo osebnemu napredku, ne smemo dopustiti, da nas drugi izkoriščajo. Kljub situaciji, v kateri se lahko znajdemo, se moramo vedno najprej spomniti nase in se ne smemo siliti v nekaj, česar nismo pripravljeni ali zmožni storiti. Po navdi se ljudje trudijo zadovoljiti potrebe drugih zaradi empatije, ljubezni ali pa osebnega napredovanja. Kljub pozitivno naravnanim ljudem, ki želijo ustreči željam drugih, se moramo vprašati, ali je usluga vzajemna. Srečujejo mo se tudi s primeri, ko ljudje pomagajo drugim, ker se bojijo odkloniti oziroma se po nepotrebnem čutijo dolžne to storiti. Ker do takšnih "zlorab" ali izkoriščanja ljudi prihaja na številnih delovnih mestih, bi se morali tega zavedati tudi na Jesenicah in to poskušati v čim večji meri odpraviti. Kljub temu da je problem odvisen predvsem od posameznika, bi morali bolje ozaveščati ljudi, da bi se znali postaviti zase.

Ajda Požek, *Gimnazija Jesenice*

Tomaž Grušovnik

Osrednja prireditve UNESCO-vega svetovnega dneva filozofije 2019 v Sloveniji je letos naslovljena »Prevrednotimo vrednote«, temelji pa na skupnem razmišljanju o moralnih, družbenih in okoljskih problematikah, povezanih s filozofijo. Vključuje tako otroke kot profesionalne filozofe in mladostnike. Prvi so svoja mnenja podali v knjigi z naslovom *Kakšno Slovenijo si želim?*, medtem ko drugi svoje misli razvijajo kot odgovor na te ideje. Obojim se pridružujejo še dijaki srednjih šol, ki popestrijo dogajanje s svojimi filozofskimi projekti na temo refleksije skupnih vrednot, vključujoč filmsko gradivo. Gre torej za prvi tak širši eksperiment v skupnostnem razmišljanju v državi, ki skuša poudariti tako nujnost filozofije pri pretresanju aktualnih družbenih problematik kot tudi njen univerzalni značaj, namreč dejstvo, da se lahko v skupno filozofsko debato vključijo tako profesionalci kot laiki, tako odrasli kot otroci.

»V Sloveniji si želim, da bi se problem, ki ni le problem Slovenije, razrešil. To je plastika. Ljudje si skoraj ne znamo več predstavljati življenja brez plastike. Ko bi le več uporabljali biorazgradljive vrečke ali pa vrečke iz kartona. Skoraj vsak umeten izdelek je plastičen. Živali umirajo zaradi plastike in kmalu bomo tudi ljudje. Velik napredek je, da bomo zaradi našega obnašanja v zvezi s plastiko prepovedali slamice, plastične vrečke in bleščice.«
Lejla Čimžar (Osnovna šola Simona Jenka, Kranj)

Zgornje razmišljanje nam pove, da je človekov odnos do okolja in živali problematičen, saj pri tem ne gledamo na posledice, ki jih ima naše ravnanje za druga bitja in okolje, pa tudi za nas same. V sklopu filozofije se s človekovim moralnim odnosom do okolja ukvarja okoljska etika. Mednjo sodi tudi t.i. »globoka ekologija«, ki jo je zasnoval norveški filozof Arne Naess. Med osnovna načela slednje sodi pripisovanje notranje ali »intrinzične« vrednosti naravi in vsem živim bitjem. To pa pomeni, da na živali in na okolje ne bi smeli gledati le kot na orodja za doseg svojih ciljev, temveč kot na nekaj, kar je pomembno in vredno samo na sebi. Uporaba plastike je tako izrazito osredinjena na človeka, je antropocentrična, saj ji gre zgolj za zadovoljevanje človeških potreb. Opuščanje plastike pa je, nasprotno, biocentrična poteza, saj upošteva dobrobit vsega živega, kar v antični grščini beseda »bios« tudi pomeni. Tudi ustanovitelj okoljske etike, ameriški gozdar in filozof Aldo Leopold, bi se strinjal z Lejlo, saj je po njegovem mnenju moralno ravnanje tisto, ki prispeva k lepoti, integriteti in stabilnosti biotske skupnosti, kar pa uporaba plastike gotovo ni. Ker lahko vnos plastike v ekosistem poruši naravno ravnovesje s tem, ko onesnaži prst in vodotoke in posledično prizadene številne živalske in rastlinske vrste, bi se mu v sklopu Leopoldovega načela moralnosti morali izogibati.

Resnica

**Sive škatle v mestu.
Niti enega drevesa ni.
Gospod za cesto leži.
Njemu samo po kruhu diši.
Delavci garajo za denar.
Nikomur za njih ni mar.
Premalo cenjeno njihovo je delo,
zato morajo še na socialo,
ker za položnice jim od plače ni ostalo.
Jih treba je res do konca izžeti
in jim slednjo trohico ponosa vzeti?
Tajkune vodi le pohlep,
ki je s financami prežet.
Se kopljejo v denarju,
svoji jaz prodali so sveta vladarju.
Le kam nas vodi tale svet?
Ministri, postanite drugačni!
Vse za našo domovino!
Preženite krivico!
Povabite moralo in pravico,
da nekaj mladih bo ostalo,
sicer bo tudi vas pobralo ...**

SVETOVNI DAN FILOZOFIJE 2019: PREVREDNOTIMO VREDNOTE

Letošnji središnji dogodek ob Svetovnem dnevu filozofije bo potekal **21. novembra 2019 v Kopru**, nosi naslov »Prevrednotimo vrednote«, posvečen pa je **filozofiranju z otroki in mladostniki**.

Organizirajo ga Pedagoška fakulteta (Univerza na Primorskem), v sodelovanju s Slovensko nacionalno komisijo za Unesco, Pedagoškim inštitutom, Slovenskim filozofskim društvom in Društvom Jasa.

Srečanje se bo začelo ob **12. uri v dvorani sv. Frančiška Asiškega** v Kopru, potekalo bo pa kot **forum** oziroma **okrogla miza**

Na okrogli mizi bodo sodelovali **trije filozofi**:

doc. dr. **Smiljana Gartner** s Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, izr. prof. dr. **Tomaž Grušovnik** s Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem ter univ. dipl. fil. in prof. soc. **Gorazd Brne** profesor filozofije in ravnatelj Gimnazije Ilirska Bistrica.

V dogajanje bo z uvodno besedo popeljal dr. **Marjan Šimenc**

O prevrednotenju vrednot bodo na svoj način spregovorili tudi **dijaki Gimnazije Ilirska Bistrica** s kratkim filmom.

Svetovni dan filozofije 2019 je posvečen širši temi prevrednotenja vrednot. **Etika** kot tradicionalna filozofska disciplina si zastavlja vprašanje o podobi srečnega življenja, poti, kako ga dosežemo, pravičnosti in posameznikovih dolžnostih. Med ključne moralne pojme spadajo tudi **vrednote**. Te razkrivajo, kaj nam je v življenju **zares pomembno**. V geslu **»Pravica za vse!«** sta tako denimo izpostavljeni pravičnost in enakost. Vrednote so vedno odvisne od družbe in posameznikov, ki jo sestavljajo, pa tudi od okolja, v katerem živimo. Ker smo danes priča ritmu **hitrih sprememb**, se spreminjajo tudi vrednote in odnos ljudi do njih. Zato se **Dan filozofije 2019** posveča vprašanju, ali bi morali vrednote spremeniti in jih prilagoditi novim razmeram, pa tudi vprašanju, kako naj jih prevrednotimo. V kolikšni meri naj torej **novi izzivi**, kot so podnebne spremembe, zmanjševanje števila delovnih mest zaradi avtomatizacije in digitalizacije, nove biotehnologije, selitve prebivalstva itn. vplivajo na **spreminjanje naših vrednot?**

PREVREDNOTIMO

VRVEDNOTE

svetovni
dan filozofije
21.11.2019

srečanje treh
filozofov:
SMILJANA GARTNER
TOMAŽ GRUŠOVNIK
GORAZD BRNE

Z mislimi otrok in
mladostnikov

med 12.00-14.00
v dvorani
SV. FRANČIŠKA
ASISKEGA V
KOPRU

WWW.DANFILOZOFIJE.NET

Slovenska nacionalna komisija za UNESCO
Slovenian National Commission for UNESCO

SVETOVNI DAN FILOZOFIJE

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

PEDAGOŠKI INŠTITUT

SφD
Slovensko filozofsko društvo